

บทที่ 14
บทส่งท้าย

จากการศึกษาพิจารณาเศษเครื่องถ้วยจีนที่มไค้โดยรอบเกาะอยุธยาแล้ว จะเห็นได้ถึงสายวัฒนธรรมที่มีสืบทอดมานับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 13 จนปัจจุบัน จนอาจกล่าวได้ว่า คินแดนที่เป็นอาณาจักรอยุธยาอันมีชุมชนตั้งอยู่สืบทอดมาโดยตลอดกว่า 800 ปี โดยไม่ขาดตอนเลย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยที่อยุธยาเป็นราชธานีของไทยนั้น เป็นช่วงที่มีประชากรหนาแน่นและมีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจอย่างสูงสุด

การค้าขายระหว่างอยุธยากับจีนนั้น ในช่วงนั้นดำเนินไปในระบบบรรณาการ โดยทางฝ่ายจีนได้อาศัยระบบนี้เป็นเครื่องแสดงอาณูภาพของตน โดยถือว่าประเทศที่ส่งคณะทูตบรรณาการมาสู่จีนเป็นการแสดงความยินยอมอ่อนน้อมต่อตน แต่ในขณะเดียวกัน ทางฝ่ายอยุธยากลับคิดเห็นไปในด้านการค้าขายมากกว่า โดยการอาศัยระบบบรรณาการนี้เพื่อหลีกเลี่ยงกฎระเบียบที่เคร่งครัดต่าง ๆ ของจีนและเพื่อสิทธิพิเศษที่พึงได้รับในฐานะชาติที่ส่งบรรณาการกับจีน

หลักฐานด้านเครื่องถ้วยจีนที่พบนั้นก็เป็หลักฐานที่สามารถเสริมกับหลักฐานทางด้านเอกสารได้เป็นอย่างดี โดยจะเห็นได้ชัดถึงปริมาณและคุณภาพของเครื่องถ้วยในแต่ละยุคสมัยที่เป็นไปตามปัจจัยของสภาพการเมืองและการเศรษฐกิจในสมัยนั้น ๆ แต่กระนั้นก็ตามการศึกษานี้ยังไม่อาจใช้เป็นข้อสรุปทางประวัติศาสตร์ได้ในทันที เรายังจำเป็นต้องศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ อีกเป็นอันมากทั้งด้านภาษาศาสตร์ สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมอื่นประกอบอีก ซึ่งเป็นสิ่งที่มุ่งฝากให้ผู้นสนใจคำเนินต่อไป